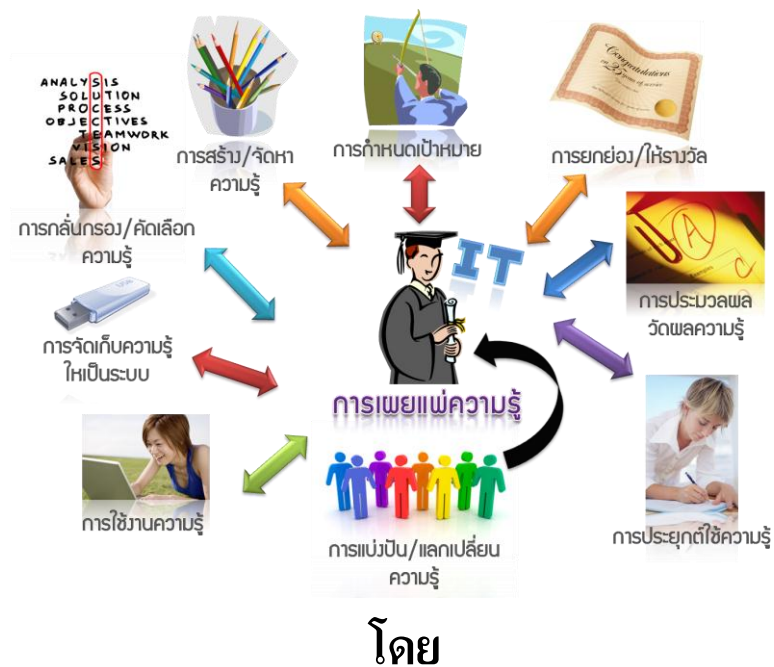

การจัดการความรู้ KM

เรื่อง การขำระบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

โดย

คณะทำงานการจัดการความรู้ (KM Team) กระบี่

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกระบี่ กรมส่งเสริมสหกรณ์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

คำนำ

สหกรณ์เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะบุคคลรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ภายใต้หลักการอุดมการณ์สหกรณ์และจตตะเบ็ยนตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ หากสหกรณ์ใดไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ขอบังคับและกฎหมายของสหกรณ์ สหกรณ์นั้นเป็นอันต้องเลิกสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ ซึ่งขั้นตอนการเลิกสหกรณ์ต้องมีการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีเพื่อจัดการทรัพย์สิน หนี้สินของสหกรณ์ จึงอาจจะพบปัญหาผู้ชำระบัญชียังไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการชำระบัญชี ทำให้การชำระบัญชีเป็นไปอย่างล่าช้า คณะทำงานการจัดการความรู้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกระบี่ ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้รวบรวมกระบวนการชำระบัญชีสหกรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้ชำระบัญชีต่อไป

ทีมงานในการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ (KM Team) หวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้ด้านเทคนิคการชำระบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ชำระบัญชี ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ

คณะทำงานการจัดการความรู้ (KM Team) จังหวัดกระบี่

สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
ความหมายการชำระบัญชีสหกรณ์	1
ผู้ชำระบัญชีสหกรณ์	1
หน้าที่ของผู้ชำระบัญชีสหกรณ์	2
อำนาจของผู้ชำระบัญชีสหกรณ์	3
หลักและวิธีการปฏิบัติในการชำระบัญชีสหกรณ์	3
การดำเนินการก่อนปฏิบัติการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรในส่วนที่แตกต่างจากสหกรณ์	7
สรุปขั้นตอนการชำระบัญชีสหกรณ์	8

การชำระบัญชีสหกรณ์

การชำระบัญชีสหกรณ์ หมายถึง การสะสางกิจการงานทุกอย่างของสหกรณ์ที่เลิกให้เสร็จเรียบร้อยและก่อให้เกิดความเที่ยงธรรมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่เลิกกิจการ ด้วยเหตุนี้ในการชำระบัญชีจึงต้องพิจารณาว่าสหกรณ์ที่เลิกมีทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลืออยู่เท่าไร รวมทั้งมีกิจการงานอะไรที่ยังค้างค้างอยู่บ้าง เพื่อจะได้ชำระสะสางให้เรียบร้อย เช่น การติดตามลูกหนี้ของสหกรณ์ให้ชำระคืน ขยายทรัพย์สินของสหกรณ์ให้ได้เงินมากที่สุด ชำระคืนเจ้าหนี้ให้ครบถ้วนและเมื่อมีเงินสดคงเหลือเท่าไรก็ให้จ่ายคืนแก่สมาชิกตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติสหกรณ์กำหนดไว้ เป็นต้น หนึ่งในกรณการดำเนินการชำระบัญชีดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลได้สองทางกล่าวคือ อาจมีผลกำไรจากการชำระบัญชี ซึ่งเรียกว่า “ส่วนเกินจากการชำระบัญชี” หรืออาจมีผลขาดทุนจากการชำระบัญชี ซึ่งเรียกว่า “ขาดทุนจากการชำระบัญชี” ก็ได้

ผู้ชำระบัญชีสหกรณ์

ในการชำระบัญชีของสหกรณ์ที่เลิกให้สำเร็จเรียบร้อยตามความมุ่งหมายจำเป็นจะต้องมีผู้ชำระบัญชีเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดเรื่องผู้ชำระบัญชีไว้ ดังนี้

1. การแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี

1.1 กรณีที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชี การชำระบัญชีสหกรณ์ซึ่งเลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย ให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีโดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ขึ้นทำการชำระบัญชีสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เลิกสหกรณ์หรือนับแต่วันที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีคำสั่งให้ยกเลิกอุทธรณ์ (กรณีสหกรณ์ที่ถูกสั่งเลิกอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ) แล้วแต่กรณี (มาตรา 75 วรรคแรก)

1.2 กรณีที่ประชุมใหญ่ไม่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชี ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ไม่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในข้อ 1.1 ข้างต้น หรือนายทะเบียนสหกรณ์ไม่ให้ความเห็นชอบในการเลือกตั้งผู้ชำระบัญชี ให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชีสหกรณ์ได้ (มาตรา 75 วรรคสอง)

1.3 กรณีเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชี เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์เห็นสมควรหรือเมื่อสมาชิกสหกรณ์มีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมดร้องขอต่อนายทะเบียนสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์จะแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีคนใหม่แทนผู้ชำระบัญชีที่ได้รับเลือกตั้ง หรือซึ่งได้ตั้งไว้ก็ได้ (มาตรา 75 วรรคสาม)

2. การจดทะเบียนผู้ชำระบัญชี

ตามมาตรา 75 วรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้นายทะเบียนสหกรณ์จดทะเบียนสหกรณ์ผู้ชำระบัญชี ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบตามวรรคหนึ่ง หรือผู้ชำระบัญชีซึ่งได้รับแต่งตั้งตามวรรคสอง หรือวรรคสามและให้ปิดประกาศชื่อผู้ชำระบัญชีไว้ที่สำนักงานของสหกรณ์นั้น สำนักงานสหกรณ์อำเภอ หรือหน่วยส่งเสริมสหกรณ์ และที่ว่าการอำเภอ หรือสำนักงานเขตแห่งท้องที่ที่สหกรณ์นั้นตั้งอยู่ ภายในสิบวันนับแต่วันที่จดทะเบียนผู้ชำระบัญชี”

สำหรับการจดทะเบียนผู้ชำระบัญชีดังกล่าวนี้ ในทางปฏิบัตินายทะเบียนสหกรณ์จะทำการเป็นประกาศนายทะเบียนสหกรณ์วันเดียวกันกับวันที่มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี

อนึ่ง หนังสือที่ต้องปิดประกาศ ได้แก่ ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง เลิกสหกรณ์ ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง แจ้งชื่อผู้ชำระบัญชีสหกรณ์ และคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งผู้ชำระบัญชีสหกรณ์

3. การให้ค่าตอบแทนผู้ชำระบัญชี

ผู้ชำระบัญชีมีสิทธิที่จะร้องขอค่าตอบแทนในการทำหน้าที่ชำระบัญชีของสหกรณ์ที่เลิกได้ ส่วนค่าตอบแทนที่อาจได้รับจะเป็นจำนวนเงินเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของนายทะเบียนสหกรณ์จะกำหนด ในกรณีที่ผู้ชำระบัญชีเป็นข้าราชการ การปฏิบัติงานชำระบัญชีถือเป็นการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการจึงไม่มีการร้องขอค่าตอบแทนในการชำระบัญชีแต่อย่างใด

หน้าที่ของผู้ชำระบัญชีสหกรณ์

ตามมาตรา 77 บัญญัติว่า “ให้ผู้ชำระบัญชีสหกรณ์มีหน้าที่ประสานกิจการของสหกรณ์ จัดการชำระหนี้ และจำหน่ายทรัพย์สินของสหกรณ์นั้นให้เสร็จสิ้น”

จากหลักกฎหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่าขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ชำระบัญชีสหกรณ์มีดังนี้

1. หน้าที่ประสานกิจการของสหกรณ์

หน้าที่ของผู้ชำระบัญชีในการประสานกิจการของสหกรณ์นั้น คือ การชำระประสานกิจการงานของสหกรณ์ที่ค้างอยู่ให้เสร็จไป เช่น การปฏิบัติตามสัญญาที่มีความผูกพันมาแต่เดิมให้เสร็จไป เป็นต้น ผู้ชำระบัญชีจะดำเนินกิจการงานอะไรขึ้นใหม่ซึ่งไม่จำเป็นแก่การชำระประสานกิจการของสหกรณ์ให้เสร็จไปไม่ได้ เพราะสหกรณ์ได้เลิกไปแล้ว โดยกฎหมายบัญญัติให้พึงถือว่าสหกรณ์ยังคงดำรงอยู่ตราบเท่าเวลาที่ยังจำเป็นเพื่อการชำระบัญชีเท่านั้น (มาตรา 76)

หน้าที่ของผู้ชำระบัญชีที่สำคัญประการหนึ่งคือ จัดการชำระหนี้สินของสหกรณ์ที่ยังคงค้างชำระอยู่ให้หมดสิ้นไป โดยต้องดำเนินการให้เจ้าหนี้ของสหกรณ์ทุกรายได้รับชำระหนี้อย่างเสมอภาคกันในกรณีที่สหกรณ์ไม่มีเงินเพียงพอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้โดยสิ้นเชิง ผู้ชำระบัญชีก็อาจใช้วิธีการประนอมหนี้

หรือแบ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ตามความเหมาะสมได้ สำหรับกรณีที่เจ้าหนี้รายใดมิได้ทวงถามให้ชำระหนี้ ตาม มาตรา 84 กำหนดให้ผู้ชำระบัญชีวางเงินสำหรับจำนวนหนี้ที่นั้นไว้ก่อนายทะเบียนสหกรณ์ต่อไป

3. หน้าที่จำหน่ายทรัพย์สินของสหกรณ์

ทรัพย์สินต่างๆ ของสหกรณ์ที่ผู้ชำระบัญชีได้รับมอบจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นให้เสร็จสิ้นและเกิดประโยชน์แก่ สหกรณ์ให้มากที่สุด บรรดาทรัพย์สินของสหกรณ์ที่ผู้ชำระบัญชีรวบรวมมาได้ ให้ผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ขาย ตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด นอกจากนี้ในกรณีที่ทรัพย์สินของสหกรณ์ไม่มีราคา หรือใช้ ประโยชน์ไม่ได้แล้ว ผู้ชำระบัญชีก็มีอำนาจในการจำหน่ายออกจากบัญชีได้ด้วย

อำนาจของผู้ชำระบัญชีสหกรณ์

- (1) ดำเนินกิจการของสหกรณ์เท่าที่จำเป็นเพื่อระงับรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์ในระหว่างที่ยัง ชำระบัญชีไม่เสร็จ
- (2) ดำเนินกิจการของสหกรณ์เท่าที่จำเป็นเพื่อชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี
- (3) เรียกประชุมใหญ่
- (4) ดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีแพ่ง หรือคดีอาญา และประนีประนอมยอมความในเรื่องใด ๆ ใน นามของสหกรณ์
- (5) จำหน่ายทรัพย์สินของสหกรณ์
- (6) เรียกให้สมาชิกหรือทายาทของสมาชิกผู้ตายชำระค่าหุ้นที่ยังชำระไม่ครบมูลค่าของหุ้นทั้งหมด
- (7) ร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้สหกรณ์ล้มละลายในกรณีที่เงินค่าหุ้น หรือเงินลงทุนได้ใช้เสร็จแล้ว แต่ทรัพย์สินก็ยังไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้สิน
- (8) ดำเนินการอย่างอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การชำระบัญชีเสร็จสิ้น

ผู้ชำระบัญชีแต่ผู้เดียวเท่านั้นมีอำนาจกระทำการใดๆตามที่กฎหมายกำหนดในนามของสหกรณ์ โดย อาจจะใช้ดุลพินิจตามความจำเป็นเพื่อสะสางกิจการของสหกรณ์ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี แต่ทั้งนี้ต้องยึด หลักการระงับรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

หลักการและวิธีการปฏิบัติในการชำระบัญชีสหกรณ์

ในการดำเนินการชำระบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

1. การดำเนินการก่อนปฏิบัติการชำระบัญชี
2. การดำเนินการระหว่างปฏิบัติการชำระบัญชี
3. การดำเนินการภายหลังเสร็จสิ้นการชำระบัญชี

การดำเนินการก่อนการปฏิบัติการชำระบัญชี

1. รับมอบทรัพย์สินพร้อมสมุดบัญชีและเอกสาร (มาตรา 78) และคำแนะนำ นายทะเบียนสหกรณ์ ภายใน 30 วัน นับแต่นายทะเบียนจดทะเบียนผู้ชำระบัญชี
2. ประกาศ โฆษณาหนังสือพิมพ์หรือประกาศโฆษณาทางอื่น หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ โดยแจ้งเป็นหนังสือ ให้เจ้าหน้าที่ทุกคนที่มีชื่อในบัญชี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี (มาตรา 79) ภายใน 30 วัน นับแต่นายทะเบียนสหกรณ์จดทะเบียนผู้ชำระบัญชี
3. จัดทำงบการเงินเมื่อรับมอบทรัพย์สิน (มาตรา 80) ภายใน 30 วัน นับแต่นายทะเบียนสหกรณ์ จดทะเบียนผู้ชำระบัญชี
4. ผู้ชำระบัญชีเสนองบดุลต่อผู้สอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ตรวจสอบและรับรอง
5. เสนองบดุลในข้อ 4 ให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาอนุมัติ แล้วเสนอไปยังนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมี คำรับรองของผู้สอบบัญชีและหลักฐานแสดงการอนุมัติขอประชุมใหญ่ด้วย
6. หากไม่สามารถประชุมใหญ่ได้ เนื่องจากสมาชิกไม่ครบองค์ประชุม ให้เสนองบดุลในข้อ 5 ต่อนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อขออนุมัติ ในทางปฏิบัตินายทะเบียนสหกรณ์ได้มอบอำนาจการอนุมัติงบดุลตามมาตรา 80 ให้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีภาคเป็นผู้อนุมัติ

การดำเนินการระหว่างชำระบัญชี

1. การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

1.1 เงินสดและเงินฝากธนาคาร กรณีเงินสดคงเหลือให้ผู้ชำระบัญชีเก็บรักษาเงินสดในมือ ได้ไม่เกินสหกรณ์ละ ๑,๐๐๐ บาท ในกรณีที่เงินสดเกินกว่าจำนวนดังกล่าว ให้นำฝากธนาคารในนามของผู้ชำระบัญชีสหกรณ์นั้นๆ ส่วนเงินฝากธนาคารที่มีอยู่ก่อนการชำระบัญชี ให้โอนชื่อผู้ฝากเดิมเป็นชื่อของผู้ชำระบัญชี กรณีที่สาขาธนาคารที่เปิดบัญชีอยู่เดิมไม่สะดวกต่อการติดต่อและการฝากถอน ให้ปิดบัญชีเงินฝากธนาคารเดิมแล้วเปิดบัญชีใหม่ในนามผู้ชำระบัญชี

1.2 ลูกหนี้ จัดทำกระดาษทำการลูกหนี้ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อลูกหนี้ ประเภท จำนวนเงินที่เป็นหนี้คงเหลือรวบรวมหลักฐานการเป็นหนี้ให้ครบถ้วน , จัดทำหนังสือทวงหนี้ เพื่อทำการเร่งรัดหนี้สินให้ได้กลับคืนมาโดยเร็ว , พิจารณาสภาพของลูกหนี้โดยทั่วไป แล้วใช้ดุลยพินิจดำเนินการให้เหมาะสม

1.3 สินค้าคงเหลือ ตรวจสอบสภาพของสินค้าคงเหลือตามรายละเอียดประกอบงบการเงิน โดยแยกสินค้าเสื่อมชำรุดหรือเสื่อมคุณภาพออกต่างหากจากสินค้าสภาพปกติ กำหนดราคาที่สามารถจำหน่ายได้และนำออกขายโดยเร็ว

1.4 สินทรัพย์ถาวร จัดทำรายละเอียดสินทรัพย์ถาวร แยกตามประเภทราคาทุน อัตราค่าเสื่อมราคา ค่าเสื่อมราคาสะสม และราคาคงเหลือตามบัญชี ตรวจสอบสภาพสินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่ทั้งหมด สินทรัพย์ถาวรใดที่เสื่อมชำรุดจนใช้การไม่ได้ให้แยกออกต่างหาก นำสินทรัพย์ถาวรออกจำหน่าย

โดยอาจจัดทำเป็นประกาศแจ้งการจำหน่ายและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อให้สหกรณ์ได้รับผลประโยชน์สูงสุดในการจำหน่ายสินทรัพย์ถาวรที่เสื่อมชำรุดให้นำออกจำหน่ายเป็นเศษชิ้นส่วน (เลหลัง) สินทรัพย์ถาวรที่คาดว่าจะจำหน่ายได้ในคราวหนึ่งตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป ให้จำหน่ายโดยวิธีประกวดราคาเพื่อให้ได้ราคาที่ดีที่สุด เมื่อเสร็จสิ้นการชำระบัญชีให้ปิดบัญชีสินทรัพย์ถาวรที่ปรากฏในบัญชี ณ วันที่ตามงบดุล ณ วันรับมอบทรัพย์สินไปบัญชีเลิกกิจการ แล้วรายงานให้ทราบถึงการจัดการสินทรัพย์ถาวร รวมทั้งรายงานว่ามีสินทรัพย์ใดบ้างที่เสื่อมชำรุดจนใช้การไม่ได้ไว้ในรายงานการชำระบัญชี

2. การจัดการเกี่ยวกับหนี้สิน (มาตรา 83)

2.1 ให้ผู้ชำระบัญชีจัดการ ค่าธรรมเนียม ค่าภาระคิดค้น และค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียตามสมควร

2.2 เจ้าหนี้

1. จัดทำหนังสือแจ้งไปยังเจ้าหนี้ให้ยื่นคำทวงหนี้
2. ตรวจสอบเอกสารการทวงหนี้
3. ดำเนินการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ที่ต่าง ๆ ตามลำดับข้อผูกพัน
4. ขายทรัพย์สิน ครบถ้วนแล้ว มีเงินไม่พอชำระหนี้ให้ขอประนีประนอมกับเจ้าหนี้

หากมีเงินไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้อยู่อีก ให้ร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้สหกรณ์ล้มละลาย

5. กรณีติดต่อเจ้าหนี้ไม่ได้หรือเจ้าหนี้ไม่ยอมทวงถามให้วางเงินต่อรองนาย

ทะเบียนสหกรณ์

2.3 ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ค้างจ่าย ดำเนินการชำระค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ฯ ค้างจ่ายให้แก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กรณีสหกรณ์มีเงินสดไม่เพียงพอที่จะชำระทั้งหมดได้ ผู้ชำระบัญชีควรใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาชำระหนี้เพียงบางส่วน

2.4 หนี้สินอื่น ดำเนินการเหมือนข้อ 2.2

3. การจัดการเกี่ยวกับทุนของสหกรณ์

- ทุนเรือนหุ้น ผู้ชำระบัญชีต้องจัดทำบัญชีทุนเรือนหุ้นในช่วงระยะเวลาดำเนินการชำระบัญชี ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าความเคลื่อนไหวของเงินค่าหุ้นของสหกรณ์ที่ชำระบัญชีนั้น บัญชีทุนเรือนหุ้นเป็นบัญชีที่บันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับค่าหุ้น คือ จำนวนเงินค่าหุ้นที่ปรากฏอยู่ในงบดุลที่จัดทำขึ้นตามมาตรา 80 และจำนวนเงินค่าหุ้นที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการชำระบัญชี พร้อมทั้งแสดงรายการให้เห็นว่าได้ดำเนินการเกี่ยวกับค่าหุ้นนั้นแล้วอย่างไรด้วย

- ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ที่ปรากฏอยู่ในงบดุล ณ วันที่จัดทำงบการเงินตามมาตรา 80 คือส่วนของทุน เป็นส่วนที่ไม่ต้องขอใช้คืน ไม่ต้องจ่ายคืนเมื่อเสร็จสิ้นการชำระบัญชีให้ปิดบัญชี ทุนสำรอง ทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับที่ปรากฏในบัญชี ณ วันที่ตามงบดุล ณ วันรับมอบทรัพย์สินไปบัญชีเลิกกิจการ

- กำไรสุทธิที่ยังไม่จัดสรร เป็นกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานก่อนเลิกสหกรณ์แต่ยังไม่มีการจัดสรรกำไรสุทธินั้น ซึ่งอาจประกอบด้วย กำไรสุทธิในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็น

ไว้ครั้งสุดท้าย ซึ่งที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ยังไม่ได้พิจารณาอนุมัติจัดสรรตามข้อบังคับของสหกรณ์และ
กำไรสุทธิที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันถัดจากวันที่ในงบการเงินดังกล่าวถึงวันที่จัดทำงบการเงิน ณ วันรับมอบทรัพย์สิน
ด้วย กำไรสุทธิที่ยังไม่ได้จัดสรรนี้ผู้ชำระบัญชีต้องดำเนินการให้มีการจัดสรรให้เป็นไปตามข้อบังคับของ
สหกรณ์ ทั้งนี้ สำหรับค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่ได้รับการจัดสรรกำไรสุทธิแล้ว ให้
ดำเนินการส่งชำระให้เรียบร้อยต่อไป

- เงินค้างขาดทุน กรณีที่เมื่อจัดทำงบดุลตามมาตรา 80 แล้วปรากฏผลว่ามียอดเงินค้าง
ขาดทุนกล่าวคือ ทุนสำรองที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะชดเชยการขาดทุน เงินค้างขาดทุนนี้ให้ปิดบัญชีไปบัญชีเลิก
กิจการ

4. การรายงานความเคลื่อนไหวระหว่างชำระบัญชี (มาตรา 85)

1. ทุกะยะ 6 เดือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 การเรียกหนี้สินคืน
- 1.2 การชำระหนี้
- 1.3 การจัดหาทรัพย์สิน
- 1.4 อุปสรรคในการชำระบัญชี
- 1.5 กำหนดเวลาในการชำระบัญชี
- 1.6 เรื่องอื่น ๆ
- 1.7 บัญชีรับจ่าย ในช่วงระยะเวลาที่รายงาน

2. รายการผลการแก้ไขข้อบกพร่องในการชำระบัญชี เพื่อให้นายทะเบียนสหกรณ์สั่งการ
ให้ผู้ชำระบัญชีแก้ไข

5. การดำเนินการเมื่อทรัพย์สินของสหกรณ์คงเหลือจากการชำระบัญชี (มาตรา 86)

- 5.1 จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด
- 5.2 โอนให้แก่สหกรณ์อื่นหรือสันนิบาตตามมติที่ประชุมใหญ่
- 5.3 ในกรณีประชุมใหญ่ไม่ได้ให้ข้อความเห็นชอบจากรองนายทะเบียนสหกรณ์ภายใน

3 เดือนนับแต่ชำระบัญชีเสร็จ

6. การร้องขอให้สหกรณ์ล้มละลาย (มาตรา 87)

- 6.1 มีหนี้สินสิ้นพันตัว
- 6.2 จำนวนหนี้สินต้องมีไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาท

7. การดำเนินภายหลังเสร็จสิ้นการชำระบัญชี (มาตรา 87,88)

- 7.1 จัดทำรายงานย่อของบัญชีที่ชำระ
- 7.2 จัดทำรายงานการชำระบัญชี
- 7.3 เสนอรายงานการชำระบัญชีให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบ
- 7.4 เสนอรายงานการชำระบัญชีต่อรองนายทะเบียนสหกรณ์

7.5 ส่งมอบสมุดบัญชีและเอกสารของสหกรณ์ที่ชำระบัญชีเสร็จแล้วแก่
รองนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อมอบให้กลุ่มตรวจการสหกรณ์เก็บรักษา

การดำเนินการก่อนปฏิบัติการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรในส่วนที่แตกต่างจากสหกรณ์

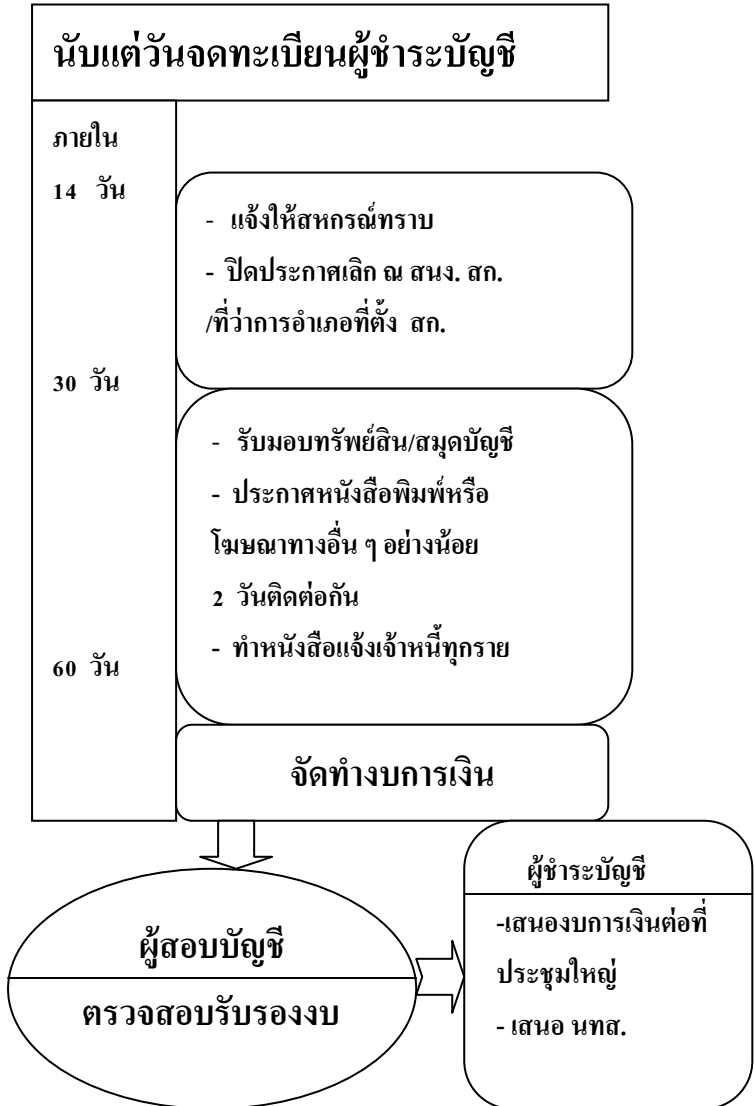
เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 34 วรรค 2 บัญญัติว่า “การชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่เลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลายให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการชำระบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์มาบังคับใช้โดยอนุโลม เว้นแต่การชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่เลิกตามมาตรา 32 (5) ให้เป็นไปตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด” ซึ่งระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก กำหนดในข้อ 4.4 แตกต่างจากแนวปฏิบัติของสหกรณ์ คือ เมื่อผู้ชำระบัญชีได้รับงบการเงิน ณ วันรับมอบทรัพย์สินแต่ไม่สามารถประชุมใหญ่ได้ให้ผู้สอบบัญชีอนุมัติแล้วรายงานต่อนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดเพื่อทราบ

สรุปขั้นตอนการชำระบัญชีสหกรณ์

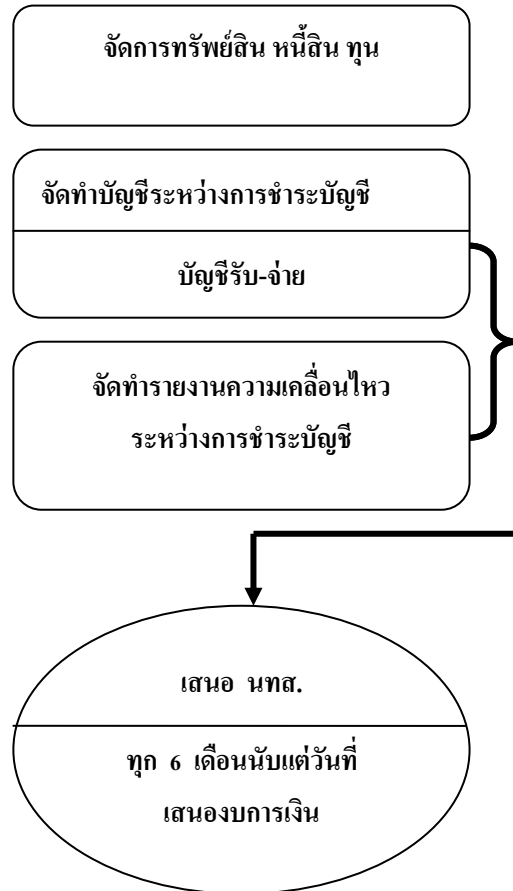
1. ปิดประกาศ/เผยแพร่การเลิกและแจ้งชื่อผู้ชำระบัญชี
2. รับมอบทรัพย์สินและจัดทำบัญชีตามมาตรา 80
3. ส่งงบดุลให้ผู้สอบบัญชีรับรองตามมาตรา 80
4. ผู้สอบบัญชีรับรองงบดุลตามมาตรา 80
5. เสนองบดุลตามมาตรา 80 ให้ที่ประชุมใหญ่/นายทะเบียนอนุมัติ
6. ดำเนินการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินให้เสร็จสิ้น
7. ส่งรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อตามมาตรา 87 ให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรอง
8. ผู้สอบบัญชีรับรองบัญชีที่ชำระตามมาตรา 87 เพื่อเสนอนายทะเบียนเห็นชอบ
9. ถอนชื่อ/กลุ่มเกษตรกรออกจากทะเบียนฯ
10. ส่งมอบบรรดาสมาชิกบัญชีและเอกสารทั้งหลายแก่นายทะเบียนฯ

สรุปขั้นตอนการชำระบัญชีสหกรณ์

1. ก่อนการชำระบัญชี

2. ระหว่างการชำระบัญชี

3. หลังเสร็จสิ้นชำระบัญชี

